

In memoriam

Under åren 1988 och 1989 avled elva personer med nära anknytning till Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund, nämligen Gerd Enequist, Uppsala, Edit Gustafsson, Vittinge, Gustaf Gustafsson, Rasbo. Wilhelm Holmqvist, Stockholm, Sven Johansson, Gamla Uppsala, Thore Kihlberg, Borgholm, Bertil Lidberg, Frösunda, Olov Rylander, Västerås, John Westin, Värmdö samt Henning Österberg, Stockholm.

GERD ENEQUIST

Professor emeritus Gerd Enequist avled i maj 1989 i en ålder av 86 år. Hon var född och uppvuxen i Luleå. Efter gymnasiestudier i Göteborg kom hon till Uppsala för akademiska studier. Hon avlade fil ämbetsexamen 1929 i nordiska språk, historia och litteraturhistoria. Därefter studerade hon geografi. Hon disputerade i detta ämne 1937 och blev sedan docent.

1949 blev hon professor i kulturgeografi med ekonomisk geografi och fick ansvaret att bygga upp den kulturgeografiska institutionen vid Uppsala universitet. Hon var för övrigt den första kvinnliga professorn vid universitetet.

Gerd Enequist hade en stark förankring i den humanistiska forskningstraditionen. En väsentlig del av sin forskning ägnade hon den bebyggelsehistoriska utvecklingen i Mälardalen, bl a i skrifterna De äldre ekonomiska kartorna i Mälardalen, Mälardalens lantbebyggelse enligt det äldre ekonomiska kartverket och Communication and Village Growth in Thrögd härad Uppsala County 1280–1950. Hon var starkt intresserad av stadsmiljöfrågor och var engagerad medlem i föreningen Vårda Uppsala och Geografiska föreningen i Uppsala. Hon var även ledamot av ett flertal lärda sällskap och hedersdoktor vid Umeå universitet.

Gerd Enequist var sedan 1976 hedersledamot i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Red

EDIT GUSTAFSSON

Fru Edit Gustafsson avled i april 1989 i en ålder av 85 år. Hon var född i Gillberga by i Vittinge och kallades Norrgårds-Edit efter hemgården. Hennes kulturintresse började tidigt och redan i tonåren fick hon kontakt med Landsmålsarkivet i Uppsala och tillsammans med maken Gideon upptecknades närmare 400 gamla visor. Edit Gustafssons

stora kunskap om folkliga visor uppmärksammades, inte minst av Svenskt Visarkiv som spelat in och nedtecknat många av hennes visor och trallar. Hon var en stor kännare av Vittinges historia och kulturliv. Vid olika sammankomster roade hon många med sina visor, ramsor och historier på Vittingedialekt.

Edit Gustafsson var en av bildarna av Vittinge hembygdsförening och under många år dess sekreterare. Hon var vidare aktiv i CKF och mångårig medarbetare i Sala Allehanda. För sina insatser för bl a folklig viskonst erhöll hon 1976 Upplands fornminnesförenings och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Red

GUSTAF GUSTAFSSON

Kyrkovaktmästare Gustaf Gustafsson avled i mars 1988 i en ålder av 79 år. Han föddes och växte upp på Hölö i Södermanland och gick i skola i Södertälje. 1927 flyttade han till Frötuna gård i Rasbo socken. Efter 30 års anställning vid godset fick han 1957 tjänsten som kyrkovaktmästare i socknen.

Gustaf Gustafssons stora intresse var idrott, hembygden och ”gamla ting”. Han var den drivande kraften vid upprustningen och iordningställandet av Gåvsta gammelgård. Med stort engagemang och kunnande samlade han in, ordnade och vårdade Gammelgårdens föremål samt skötte tillsynen av husen. Tillsammans med hustrun Greta tjänstgjorde han sedan starten 1968 som föreståndare och gillesvärd vid hembygdsgrar-

den. Han var även styrelseledamot i Rasbo hembygdsförening. För sina insatser i arbetet med Gåvsta hembygdsgrård erhöll han 1979 Upplands fornminnesförenings och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Red

WILHELM HOLMQVIST

Professor Wilhelm Holmqvist avled i augusti 1989 i en ålder av 84 år. Han blev fil dr 1940. 1940–56 var han docent i nordisk och jämförande fornkonst i Stockholm. Från 1953 till 1971 var han chef för järnåldersavdelningen vid Statens historiska museum. Han blev professor 1965.

Wilhelm Holmqvist var en av våra främsta kännare av den yngre järnålderns dekorationsstilar och har publicerat ett flertal skrifter om den nordiska djuornamentiken. Sina stora kunskaper om forntida konst förde han också ut i populärvetenskaplig form.

För den svenska allmänheten blev Wilhelm Holmqvist främst känd som initiativtagare till och ledare för de stora arkeologiska undersökningarna vid Helgö och Ekerö.

Wilhelm Holmqvist var hedersledamot av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund sedan 1969.

Red

SVEN JOHANSSON

Lantbrukare Sven Johansson avled i februari 1989 i en ålder av 82 år. Han var född och uppvuxen vid Kungsgården i Gamla Upp-

sala. Här var han, som jordbrukare i 6:e generationen, verksam i hela sitt liv.

Sven Johansson har som närmaste granne till Disagården gjort Fornminnesföreningen och Upplandsmuseet stora tjänster genom åren. Han var med och byggde upp Disagården, körde timmer till husen med häst och ställde upp på många sätt. Han liksom hustrun Lilly följde verksamheten genom åren med stort engagemang och var alltid beredd att hjälpa till med råd och praktiskt arbete.

Red

THORE KIHMBERG

Kamreren Thore Kihlberg avled i maj 1989 i en ålder av 79 år. Han föddes i Eda i Värmland och blev student vid Karolinska läroverket i Örebro 1937. Därefter genomgick han Socialinstitutet i Stockholm och kom 1945 som kamrer till lasarettet i Sundsvall. 1963 tillträdde han samma befattning vid Akademiska sjukhuset i Uppsala där han blev kvar fram till sin pensionering.

Thore Kihlberg var mycket natur- och kulturintresserad. Han var medlem i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund och i mer än ett decennium verksam som revisor åt föreningen. Ett uppdrag som han skötte med stort intresse och engagemang.

Thore Kihlberg var sedan 1985 hedersledamot i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Red

BERTIL LIDBERG

Lantbrukare Bertil Lidberg avled i december 1988 i en ålder av 73 år. Han var född på fädernegården i Kveks by och kom att bo där under hela sitt liv.

Bertil Lidberg var aktiv i Fröslunda församling och bl a vice ordförande i kyrkorådet. Han hade stort intresse för hembygdens historia och utveckling, och var mycket aktiv i bygdens kulturliv. Han tillhörde Lagunda hembygdsförening inom vilken han var engagerad i arbetet med handelsmuseet Kappen i Örsundsbro och Mickelsmässmarknaden. Under många år tillhörde han hembygdsföreningens styrelse men framförallt förknippas vi honom med Kvekgården. Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds eget friluftsmuseum. Om Kvekgården visste Bertil det mesta. Han var närmaste granne och från barndomen mindes han den legendariska Mor Lotta, Kvekgårdens sista brukare. Allt sedan gården blev museum 1934 har också familjen Lidberg fungerat som dess tillsyningsmän, först Bertils mor och under de senaste decennierna Bertil och hans hustru Greta.

Kom man som museiman på tjänstebesök till Kvekgården fick man alltid lära sig något nytt. Bertil kände gårdens historia väl, liksom husens fel och brister. Vid kaffebordet drogs ofta framtidsplanerna upp och nya idéer diskuterades. Bertil var bonde och som sådan hade han alltid blicken riktad framåt. Det som inte kunde hinnas med i år måste absolut göras nästa år. Man hade alltid en känsla av att Kvekgården gick före det mesta i Bertils liv.

För sina stora insatser inom hembygdsrö-

relsen och för Kvekgården erhöll han 1983, tillsammans med hustrun Greta, Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Red

OLOV RYLANDER

F landshövdingen i Uppsala län Olov Rylander avled i juli 1988 i en ålder av 87 år. Han var född i Flisby i Jönköpings län. 1920 tog han studenten i Eksjö och fyra år senare avlade han sin jur kand examen i Uppsala. 1937 blev han hovrättsråd i Göta hovrätt. Mellan åren 1939 och 1959 var han borgmästare i Västerås, därefter tillträdde han landshövdingeposten i Uppsala, vilken han innehade fram till 1967.

Olov Rylander var åren 1960–1967 ordförande i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund. Han var även ordförande och sakkunnig ledare i en rad kommittéer och utredningar. 1945–1960 tillhörde han andra kammaren för folkpartiet och satt som ordförande i första lagutskottet. Vidare var han ledamot av Nordiska rådet 1953–1960. Under sin tid som landshövding var han också ordförande i ett flertal länsorgan samt i Hushållnigssällskapet, Skogsvårdsstyrelsen och Företagarföreningen i länet. Han var även kulturhistoriskt intresserad. 1959 till 1967 satt han som ordförande i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund och fram till 1972 var han även ordförande i styrelsen för Skokloster slott. Han var hedersledamot av Gustav Adolfsakademien och i Uppsala fabriks- och

handelsförening samt i Småland, Upplands och V-Dala nationer.

Olov Rylander var sedan 1967 hedersledamot i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Red

JOHN WESTIN

Folkskolläraren John Westin avled midsommarafton 1988 vid 93 års ålder. Han var född på Korsö i Möja socken i Stockholms skärgård. Efter att först ha ägnat sig åt fiskaryrket tog han 1926 folkskolläraryxamen i Uppsala. Här fick han sedan anställning som folkskollärare och stannade här till sin pensionering 1960. Han hade många uppdrag i Uppsalas kyrkliga, kommunala, politiska, fackliga och ideella organisationer och var under många år redaktör och ansvarig utgivare av tidningen ”Sveriges Vår”. John Westin deltog på 1920-talet som vägvisare i Ernst Kleins expeditioner till ytterskärgården. Under 1930-talet engagerade han sig för Svenska ortnamnsarkivet och upptecknade ortnamn i sin hembygd i skärgården och redan 1925 gjorde han sina första uppteckningar för Dialekt- och folkminnesarkivet i Uppsala. Som exempel på ämnesområden han gjort uppteckningar om för detta arkiv och som blivit ett viktigt källmaterial för kännedom om livet och språket i Stockholms skärgård kan nämnas vinterotfiske, saltströmning, ägg- och duntäkt, jakt, stjärngossar, folkliga föreställningar om odöpta barn och de första sommargästerna i Stockholms skärgård. Till detta kommer

hans omfattande samlingar av orduppteckningar av enskilda ord med dialektuttal och förklaringar. Dessa såväl språkligt som etnologiskt intressanta uppteckningar kom med åren att bli betydande och belyser viktiga sidor av livet i Stockholms skärgård och förvaras i Dialekt- och folkminnesarkivet och i Ortnamnsarkivet i Uppsala.

Det var främst för de omfattande och noggranna uppteckningarna och uppsatserna om skärgårdens folkliv och språk som John Westin 1988 tilldelades Upplands fornminnesförenings och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Wolter Ehn

CARL ÅKERBERG

Skriftställaren Karl Åkerberg, Täby, avled i april 1988 i en ålder av 74 år. Han var född i Stockholm men kom genom farföräldrarna tidigt i kontakt med skärgården kring Ljusterö, där han också delvis växte upp. Efter studier vid Socialinstitutet i Stockholm anställdes han vid stadens socialförvaltning.

Karl Åkerbergs intresse för Roslagens skärgård växte fram redan i ungdomen och under 1930-talet började han dokumentera sin hembygd genom intervjuer med äldre och yngre skärgårdsbor. Senare kom hans studier att i allt högre grad inriktas på arkivforskning och inte minst kom han att bli en stor kännare av äldre handlingar i enskild ägo. Mycket av sin forskning lät han publicera, bl a tidningsartiklar, ett tiotal volymer i Ljusterö hembygdsförenings skriftserie samt fyra böcker om socknen.

Karl Åkerberg var under många år sekreterare i Ljusterö hembygdsgröning och en omtyckt föredragshållare. För sina insatser i hembygdsarbetet erhöll han flera hedersbevis, bl a Riksförbundet för hembygdsvårds förtjänstplakett och 1977 Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Red

HENNING ÖSTERBERG

Försäkringsman Henning Österberg avled i april 1988 i en ålder av 88 år. Han föddes i Söderhamn men familjen flyttade tidigt till Sundbyberg, där han sedermera öppnade en livsmedelsaffär. Efter sin pensionering var han i många år verksam som försäkringsman.

Henning Österberg var mycket aktiv i politik och föreningsliv bl a var han en tid ledamot i stadsfullmäktige och i kyrkofullmäktige. Han var vidare verksam inom Sundbybergs allmänna konstförening, Blåbandsföreningen m m och inte minst inom stadens hembygdsförening som han var med att bilda 1934. Sitt stora intresse för Sundbybergs historia omsatte Henning Österberg i ett flitigt forskande, insamlande och författande. Äldre handlingar och fotografier samlades i hembygds museet som kunde invigas 1949, också det tillkommet på Henning Österbergs initiativ. Han publicerade tre böcker om den unga staden, vars främste kännare han var, och ytterligare två planerades.

Henning Österbergs hembygdsarbete uppmärksammades genom ett flertal utmärkelser bl a kommunens kulturstipendium och hedersbelöning, Riksförbundet för hembygdsvårds förtjänstplakett och 1956 erhöi han Upplands förminnesförening och hembygdsförbunds förtjänstmedalj.

Red